

Övningstenta i inledande matematisk analys F1 (tma970), 08-09-20, lösningar

uppg. 1

Visa med induktion att $F_n < \left(\frac{5}{3}\right)^n$ för alla $n \in \mathbb{N}$ där $F_0 = 0$, $F_1 = 1$ och $F_{n+2} = F_{n+1} + F_n$ för $n \in \mathbb{N} \cup \{0\}$.

I. $n = 1$: $F_1 = 1 < \frac{5}{3}$ är ok; $n = 2$: $F_2 = 1 < \left(\frac{5}{3}\right)^2$ är ok.

II. Förets.: $F_n < \left(\frac{5}{3}\right)^n$ gäller för $n \in \mathbb{N}$, $1 \leq n \leq m_0$ för något $m_0 \geq 2$.

Påst.: $F_{m_0+1} < \left(\frac{5}{3}\right)^{m_0+1}$.

Bevis: $F_{m_0+1} = F_{m_0} + F_{m_0-1} < \left(\frac{5}{3}\right)^{m_0} + \left(\frac{5}{3}\right)^{m_0-1} =$
 $= \left(\frac{5}{3}\right)^{m_0} + \frac{3}{5} \left(\frac{5}{3}\right)^{m_0} = \frac{8}{5} \left(\frac{5}{3}\right)^{m_0} < \left(\frac{5}{3}\right)^{m_0+1}$ ty $\frac{8}{5} = \frac{24}{15} < \frac{25}{15} = \frac{5}{3}$ vsv

III. Induktionsaxiomet ger då att $F_n < \left(\frac{5}{3}\right)^n$ gäller för alla $n \in \mathbb{N}$. vsv

uppg. 2

a) Funktionen $f(x) = \sqrt{x^8+1} + \sqrt{x^6+1} + \sqrt{x^2+1} - 3$ är kontinuerlig (sammansatt av kontinuerliga funktioner) och $f(0) = 0 < 1 < f(1) = 3\sqrt{2} - 3$ (ty $4 < 3\sqrt{2}$ ty $16 < 9 \cdot 2$), satsen om mellanliggande värden ger att det finns minst ett $x_0 \in [0, 1]$ så att $f(x_0) = 1$; vidare är f strängt växande (summa av strängt växande funktioner) och därmed injektiv på $[0, \infty[$, antar alltså där värdet 1 högst en gång, dvs. f antar värdet 1 på $[0, \infty[$ precis en gång; eftersom f är jämn ($f(-x) = f(x)$), så antar f värdet 1 även i $] -\infty, 0]$ precis en gång ($f(-x_0) = 1$), svaret är således "precis 2 lösningar".

b) f är deriverbar (ty sammansatt av deriverbara funktioner) med

$$f'(x) = \frac{4x^7}{\sqrt{x^8+1}} + \frac{3x^5}{\sqrt{x^6+1}} + \frac{x}{\sqrt{x^2+1}}, \text{ speciellt existerar för } x = 0$$

$$f'(0) = 0 = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(x) - f(0)}{x - 0} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(x)}{x}.$$

svar: a) 2 lösningar b) 0

uppg. 3

a) $f(x) = \frac{\sqrt{x^2+4x+4}}{1+|x|} = \frac{\sqrt{(x+2)^2}}{1+|x|} = \frac{|x+2|}{1+|x|}$ är kontinuerlig i varje punkt $a \in \mathbb{R}$ ty f är sammansatt av kontinuerliga funktioner och nämnaren är $\neq 0$; vidare är

$$f(x) = \begin{cases} \frac{-x-2}{1-x} & \text{då } x \leq -2 \\ \frac{x+2}{1-x} & \text{då } -2 \leq x \leq 0, \text{ det visar att } f \text{ är deriverbar i alla punkter} \\ \frac{x+2}{1+x} & \text{då } 0 \leq x \end{cases}$$

$a \in \mathbb{R} \setminus \{-2, 0\}$ (ty sammansatt av deriverbara funktioner);

återstår att undersöka om differenskvoten $\frac{\Delta f}{\Delta x} = \frac{f(x) - f(a)}{x - a}$ har ett gränsvärde då x går mot a för $a \in \{-2, 0\}$:

$$\underline{a = -2}: f(-2) = 0, \quad \lim_{x \rightarrow -2-} \frac{\Delta f}{\Delta x} = \lim_{x \rightarrow -2-} \frac{\frac{-x-2}{1-x} - 0}{x+2} = \lim_{x \rightarrow -2-} \frac{-1}{1-x} = -\frac{1}{3},$$
$$\lim_{x \rightarrow -2+} \frac{\Delta f}{\Delta x} = \lim_{x \rightarrow -2+} \frac{\frac{x+2}{1-x} - 0}{x+2} = \lim_{x \rightarrow -2+} \frac{1}{1-x} = \frac{1}{3},$$

det visar att $\frac{\Delta f}{\Delta x}$ saknar gränsvärde då $x \rightarrow -2$.

$$\underline{a=0}: f(0) = 2, \quad \lim_{x \rightarrow 0-} \frac{\Delta f}{\Delta x} = \lim_{x \rightarrow 0-} \frac{\frac{x+2}{1-x} - 2}{x-0} = \lim_{x \rightarrow 0-} \frac{3x}{x(1-x)} = 3,$$

$$\lim_{x \rightarrow 0+} \frac{\Delta f}{\Delta x} = \lim_{x \rightarrow 0+} \frac{\frac{x+2}{1+x} - 2}{x-0} = \lim_{x \rightarrow 0+} \frac{-x}{x(1+x)} = -1,$$

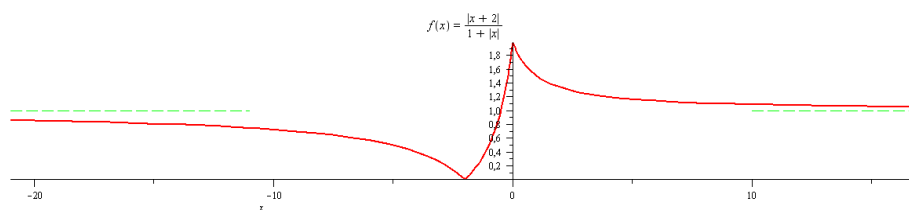
det visar att $\frac{\Delta f}{\Delta x}$ saknar gränsvärde då $x \rightarrow 0$. Därmed har vi visat att f inte är deriverbar i -2 och inte deriverbar i 0 .

- b)** För $x \leq -2$ är $f(x) = \frac{-x-2}{1-x} = 1 + \frac{3}{x-1}$ avtagande (ty $x-1$ är växande);
 för $-2 \leq x \leq 0$ är $f(x) = \frac{x+2}{1-x} = -1 + \frac{3}{1-x}$ växande (ty $1-x$ är avtagande),
 för $0 \leq x$ är $f(x) = \frac{x+2}{1+x} = 1 + \frac{1}{1+x}$ avtagande (ty $1+x$ är växande).

c) Enligt **b)** är f avtagande på $]-\infty, -2]$ och växande på $[-2, 0]$, alltså är -2 en lokal minimipunkt. Eftersom f är växande på $[-2, 0]$ och avtagande på $[0, \infty[$ enligt **b)** så är 0 en lokal maximipunkt. Vidare ser vi att $\lim_{x \rightarrow \pm\infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{c}{1+|x|}\right) = 1$ ty $\lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{c}{1 \pm x} = 0$ ($c \in \{1, 3\}$), f har alltså inga andra extrempunkter, $f(-2) = 0$ är f :s minsta värde och $f(0) = 2$ är f :s största värde. Att 0 är f :s minsta värde inses även direkt: $f(x) \geq 0 = f(-2)$. Eftersom f är kontinuerlig så ger satsen om mellanliggande värden att värdemängden till f är $V_f = [0, 2]$, men det var ej frågat.

svar:	a) f är kontinuerlig; f är deriverbar i alla punkter $a \in \mathbb{R} \setminus \{-2, 0\}$
	b) f är växande på $[-2, 0]$, avtagande på $]-\infty, -2]$ och på $[0, \infty[$

Grafen till $y = \frac{|x+2|}{1+|x|}$:

upp. 4

- a)** $[0, 2] \times]1, 3[= \{(x, y) : 0 \leq x \leq 2, 1 < y < 3\}$ och
 $]1, 3[\times [0, 2] = \{(x, y) : 1 < x < 3, 0 \leq y \leq 2\}$ (rektanglar i planet, rita!).